

SÁROSPATAKI

LII. ÉVFOLYAM 1937.

FEBRUÁR HÓ

IFJUSÁGIKÖZLÖNY

FŐSZERKESZTŐ: GÖNCZY ÁRPÁD
FELELŐSSZERK.: TÓTH GUSZTÁV
MUNKATÁRSÁK: ABLONCZY DÁNIEL,
DOBISZ JÁNOS, FODOR JÓZSEF, JÁNOSI
FERENC, JÓNÁS IMRE, KIRÁLY KÁLMÁN,
ORGOVÁNYI GYÖRGY, SZIKSZAI ISTVÁN,
VINCZE JÓZSEF

6.
(Febr.)

TARTALOM:

A Magyar Út és mi. *T. G.* — A fejsze a fák gyökerére vettetett (írásmagyarázat). *Ablonczy László.* — II. Rákóczi Ferenc imádságai. — Nehémiás kőművesinasai *Ablonczy Dániel.* — Olaszországban magyar szívvel. *Gönczy Árpád.* — Líra és metafizika. *Szikszai István.* — Szegény ember, a költő és az Isten (novella). *Orgoványi György.* — Várom a jöttöd (vers). *Dobisz János.* — Pest (karcok). *Szathmáry Lajos.* — „Miklós bácsi“ büntetése. *Szilva István.* — Könyvismertetés. — Hírek.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL SÁROSPATAK, FŐISKOLA. — KIADÓHIVATALI FŐNÖK: CZEGLE IMRE.

MEGJELENIK JULIUS ÉS AUGUSZTUS HÓ KIVÉTELÉVEL HAVONKÉNT. — ELŐFIZETÉS: EGÉSZÉVRE 3 P, FÉLÉVRE 1-50 P, EGYSZÁM 30 FILLÉR. — NYOMTATTA RÁCZ ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJA, SÁROSPATAK

A Magyar Út és mi.

Az Ifjúsági Közlöny 1888/89. évi felelős szerkesztője, a későbbi nagynevű tiszáninneri püspök, néhai Tüdös István említi egyik vezércikkében, hogy a pataki ifjúságot sokan fenyegetik meg ezzel a váddal: „szemhatára nem terjed túl a pataki falak vakondtúrásánál.“ Egy minden tekintetben lágymeleg fővárosi folyóirat is hányt ilyesmit szemünkre a múlt esztendőben. Nincs kedvünk és alkalmunk sines haszon nélküli polemiák folytatására. Minek? A pataki diákserég tudta régen és tudja ma is, hogy mi a kötelessége. Minden menteni akarásban kivették — kivesszük a részünket, amennyire tőlünk telik és a körülmények megengedik. Nem büszkeségként említjük meg, hanem hivatásunk komolyanvevése mondatja velünk azt, hogy a pataki iskolából kikerült elődeink nélkül szegényebb, csonkább lett volna a mi magyar multunk és hisszük azt is, hogy mireárk, mai pataki ifjúságra is szüksége van, szüksége lesz a mi inséges magyar jelenünknek és az elkövetkező **jobb kornak**, melyről Vörösmarty száz évvel ezelőtt hiába énekelt s amelyért ki tudja, hogy meddig imádkozik még egy nemzet hiába.

Ez a szinte szemérmetlenül való megmutatása önmagunknak látszólag kis cél érdekében történt. **Folyó esztendőnk április havában a MAGYAR ÚT világnézeti tár-**

sadalom-politikai, református ifjúsági hetilap sajtóestét szándékszik rendezni városunkban. A kollokviumi idő sok zúrvarában nem nagyon volt alkalmunk megbeszélni a szükséges megtárgyalandókat a nevezett lap kiküldött munkatársával. Most józanabb percünkben — hisszük, hogy nincs még későn most sem — üzenjük utána, hogy **a pataki ifjúság és annak nagyon szerény orgánuma, az Ifjúsági Közlöny ügyének tekintí a Magyar Út ügyét és minden töle telhetőt megtesz majd a háttérben lap-pangó nagy cél érdekében.**

Olvastuk Ravasz László mélyre látó cikkét a „Sajtó“-ról a Lelkészegyesületben. Érezzük szükségességét **míndnyájan egy megindítandó református napilapnak.** Hiszen szellemi tőkénkkel egy egészségesebb közszellem irányításában is elsők lehetnénk, mi reformátusok. Sajnos, hogy minden erre irányuló szándék elpusztult a multunkban. Most is egyetlen kiút mutatkozik a közeljövőben: **hátha a Magyar Út kinövi magát.** Most még gyermekcipőben jár. Van úgy, hogy tartalmi összeállitottságát is kifogásoljuk néha. Mindennek pedig egész bizonyos oka a szegénység és a meg nem értő közöny. A Magyar Út így is, ahogy van, eddig is töltött már be missziót. Ha támogatjuk, lehetetlen, hogy hátra és ne előre haladjon.

„Áron is megvegyétek az alkalmatosságot, mert a napok gonoszak.“ (Efézus 5:16.)

T. G.

A fejsze a fák gyökerére vettetett.

Máté 3:13—17.

A fejsze a fák gyökerére vettetett. Eljött az Utolsó-előtti, János, a kiáltó szó. Hangja átszeli a pusztaságot, át a pusztává vált emberi szíveket. Jönnek hozzá. Hozzák lelkük sivatagi szomjúságát. Ő pedig önti az ígét, mint éltető, meggyökereztető vizet. Kimegy hozzá egész Judea. Ott van a Jordán egész környéke. A lehajtott, bűnbánó fejek fázósan borzadnak össze a víz hidegségétől. A szíveket átmelegíti a próféta-szavak izzó tüze.

Mindenki ott van. Mégis mintha jöhetne valaki? Talán vár még egy utolsót János? A lélek erejétől perzselő szemek a távolba tekintenek. Keresik Őt. Az idők teljességének feszültsége halotti csendet teremt a tömegben. Mindenki vár. Elveszt minden kapcsolatot előző életével, megfélekedzik magáról. Néz, előre, jön-e már, megjelenik-e hát? Eggyé válik a sokaság, a várakozás forrasztja őket össze.

„Akkor eljőve Jézus.“ A tömegben mozgolódás támad. Az arcok Feléje fordulnak. A sokaság tömött fala szétválík, útát nyitnak a most érkezettnek. Az ember sejt valamit. Ez a valaki nem csupán a bámészködők seregét jött szaporítani. Nem áll meg senkinél, hogy megtárgyalja a csodálatos eseményeket. Nem kérdezősködik. Jánoshoz megy egyenesen. Keresztelkedni akar, a munkára pecsételi el magát. A próféta egyszerre a Messiással találja szembe magát. A Megváltó szemeiben látja a visszautasíthatatlan kérést: Keresztelj meg engem! Megretten. Bizonyosságot kell tennie. Eddig hirdette Őt, beszélt róla. Prófétai szava a lelkeket bűnbánatra hívta. Most elérkezett az, akit várt, meg kell mutatni Őt. Elveszti bátorságát, szavainak perzselő tüzeit. Tiltakozik. De hiába az okoskodás. Keresztelő János hivatásában

elérkezett, az „utolsó szó“ pillanata. Az utolsó lépést meg kell tennie. Bizinyságot tesz. Az eget megnyilatkoznak, hangzik az égi szózat: „Éz amaz én szerelmes fiam, akiben én gyönyörködöm.“

A fejsze a lák gyökerére vettetett. Prófétaí arcok jelzik az utolsó időket. Elközelített a „mennyeknek“ országa. Megvalósult az „örök“ ország a Szarmatákon . . . Minden térd meghajlik, hódolatát viszi szent orcája elé. Afrika vad népe omlik lába elé . . . Diadalmat vett a halálon a fajiság. A germánok istene hozza a győzelmet . . . Békesség csillaga jelzi a nagy fordulatot. Győzött a népeket egyesítő szellem. Szövetség köt egybe ellenséges népeket . . . Szabadítók jöttek erős hatalommal. Jertek, siessetek, zászlóm kibontottam — kiáltja midegyik . . .

A sereg egyre gyűl. Hadi rendben állnak. Megdördül az ágyú, megrendül a világ, megváltók küzdenek. Ha elvész az egyik, van, aki felváltja, jönnek a megváltók. A hívó kereshet, van elég belőlük. Választ is mindenki. Ott az egész világ, de nincs nyugalom. Ki hiányozhatik, hogy hozná a békét? Vagy más a megváltó s nem érkezett még el? Hiába a fegyver, nem hozott pihenést? Vagy nincs e földön egy örök ország sem? Hát

nem jön a király? Az emberek várnak. Egység támad az ellentétes seregek között. Minden test néz, kutat előre, keresi Őt, egyetlen egyet. Jánosok támadnak. Megtérésre hívnak.

Jézus pedig eljön. Te hozzád megy, János. A világ felfigyel, sejtenek valamit. Mindenki téged néz. Bizinyságot teszel, vagy elfutsz előle? Jön a sok kísértő, a Sátán serege, az antikrisztusok. Sűgnak jó tanácsot. Te megfogadod azt. Próbálsz ellenállni, Krisztus azonban szól: Engedj most! Nincs tovább kibúvó. Ő szólt, magához emelt. Szád újra megnyílik. Igazságot hirdet. Az emberek hallják, égi szózat térít: Ez amaz én szerelmes fiam, akiben én gyönyörködöm.

Megváltót keresel, keresztyén testvérem, örök országot? Hozzá akarsz menni? Találsz megváltókat. El is mégy azokhoz. Kegyükbe fogadnak. Kürtöt adnak szádba, hogy hirdesd jöttüket. Egyiket meguntad, mehetsz a másikhoz. Mindet megútáltad? Megállj, most várnod kell. Nézned tiszta szemmel e világon túl. Hirdetned nagy nevét, hogy most jön a Megváltó. Nem te mégy el hozzá, erre képtelen vagy. Rád figyel a világ, nem ért meg senkisémet, de várnak valamit. Akkor eljön Jézus és megért mindenki.

Ablonczy László

III. é. III.

II. Rákóczi Ferenc imádságai.

(Folytatás)

Vadászás közben.

Mi az ember, hogy megdicsőíted őt, Uram? Mindent az ő lába alá vetettél és a mező minden barmát alája adtad. Add, hogy én érezzem magamat úgy alád vetve, amint azokat rendelkezésed jóságából alám vetve látom! Mit adjak viszonzásul neked óh megváltó Krisztusom, azért, hogy a vadászók hurkából kiszabadítottad lekemet; de, hajh, míg én vadászok, addig rám vadásznak ellenségeim. Tépd szét hurkaikat, hogy lábom belé ne akadjon, és ne azokhoz tapadjak, amelyeken át hozzád kellene mennem.

Munkára születtem s ime a munkában van gyönyörűségem. Gyujts fel, óh szent lélek, óh szívem kedves fuvalma, mert bármit csinállok e világon, nélküled munka és fáradalom.

Nyilvános ténykedésen és díszben.

Óh uram, aki az én hitre való elhívásom kiváló állása által azt akartad, hogy a világról, a díszekről és az ő hiábavalóságairól a kereszt-ségben lemondjak, mégis azt akartad, hogy én állásom annyi hiúsága és dicsé közt maradjak, őrizz meg engem azok csábításaitól, melyek engem körülvesznek. Mert jó dolog nekem hozzád tapadni, mert jóságodnak és könyörületességédnek köszönöm mindezeket.

Óh Isten, ami tiszteletet, dicsőséget s dicséretet nekem adnak, legyen a tiéd, mert ez mind egyedül a tiéd, nem az enyém. föld poráé, mert általad vagyok, ami vagyok. — Szeretném, óh Uram, ha mindezeket, kik most reám néznek, meg tudnám győzni és fel tudnám tární az én méltatlanságomat, hogy rajtam keresztül neked adják azt, amiről talán igen sokan azt hiszik, hogy vele nekem tartoznak. Világosítsd fel, Uram, azokat, hogy ne a cserépedényt vagy üres képet tiszteljék, amely most szemük előtt áll, és holnap talán férgék étele lesz. — Jézusom, kit Jeruzsálem hozsánna-kiáltással újongva fogadott s három nappal később köpések, arculverések, gyalázkodások közt kereszthalálra vitt, nyomd elmémbe az emberek állhatatlanságát, hogy azokat, amiket most nekem adnak, azzal a lélekkel fogadjam, mellyel te akkor a neked adott kiáltásokat fogadtad.

Lefekvés előtt az ágynál.

Ime, Uram, igazgatásom e napját a te segedelmeddel bevégeztem; kész vagyok arra, hogy neked számot adjak magamról és azokról, kiket gondjaimra bízál. Ne lépj velem bíróság elé, kérlek, mert nem találtatom igaznak a te tekinteted előtt.

Meztelen jöttem ki anyám méhéből; ime, állásom minden disze nélkül, nemsokára az érzőszervek minden használatától cserben hagyatva, a holtakhoz leszek hasonló. Vigyázz reám, megváltó Krisztusom és méltóztassál érettem a te örökkévaló atyádnak a tartozó dicséretet megadni. — Uram, kezvedbe teszem lelkemet és mindazokat, akiket gondjaimra bízál. Öröködjön és vigyázzon a te gondviselésed szeme felettük, akiket az én nyomorult természetemnek tartozó adója, az álom eljöttével, szememtől és gondjaimtól elvon majd.

A hiúság és gög kísértésében.

Teremtő atyám, emlékezz meg a teremtményedről, aki sem nem alkotta magát, sem a kísértések e legközelebbi alkalmi közé nem vitte magát önként, hanem mindkét állapotba a te gondoskodásod határozatai által jutott. Tartsd meg tehát kezved munkáját; és ha azt akarod, hogy megpróbáltassam, segíts, hogy el ne bukjam. — Távozzatok tőlem gyermeki kedvtelések és vigyázó ember álmai. Vajjon az én Krisztus Uram vérének jutalmát értetek fel fogom cserélni? Vajjon értetek, pillanatnyi dolgokért, az én örök lelkemet örökre el fogom ítélni? Óh Jézus, Dávid fia, könyörülj rajtam! — Óh fényes hiábavalóságok és érzőszerveim gyönyörűségei, a bűnöm büntetésére vagytok adva nekem. Mert ha a büntetés annyira gyönyörködtet, hogy ne fogna inkább gyönyörködtetni a jutalom, amelynek a ti megvetésetek lesz az ára. Tedd, Uram, hogy lássam. — Isten szent angyala, ki őrzöm vagy, vedd fegyvered s puskád! Ime a gögös lélek, mely a Magasságoshoz hasonló akart lenni, végy engem magadhoz, és harcoljunk ellene, mert ki olyan, mint Isten?

A harag kísértésében.

Siess, uram, a segítségemre, hogy ne csináljak semmit nélküled; a lélek ugyanis kész, de a hús, melyet emberi lélek mozgat és gyújt lángra, erőtelen; adj féket, hogy összeszorítsam állkapcsát. — Az ember az, aki nekem a harag és türelmetlenség alkalmát adja; de mert te, Istenem, bár nem vagy oka, mégis rendelője vagy a bajoknak, a kezvedből elfogadom a türelem ez alkalmát; csillapítsd le kérlek, indulataimat, és add kegyelmed, hogy szeretetben büntessek és kegyelmezsek. — Óh legfőbb, bíró, aki engemet bírónak tevél a földön, különíts el egy kis ideig saját magamtól, hogy jobban tudjak különböztetni és ítélni, szintúgy bosszút állani azok megbüntetésében, amelyek Terád vonatkoznak, kegyelmezni pedig és elfeledkezni azokról, amik reám néznek.

Az irigység kísértésében.

Igazságos vagy, Uram, és igazak az ítéleteid; amint dicsértetsz a szentekben és minden teremtményedben, úgy dicsértéssel az emberekben is, akiknek több talentumot adtál, mint nekem. Tedd, hogy mind azok, mind én azoknak, amiket adni méltóztattál, hű sáfárjainak találtsunk. — Óh Uram, ha szerető szívem volna, nem irigykedném, hanem neked adnék hálát a felebarátomnak adott ajándékokért is; irgalmazz tehát hibáimnak és adj a szeretetnek növekedést, hogy téged szeretve a felebarátomban, szeressem ajándékaidat is benne és örvendjek, hogy azokat mások magasztalják az emberben. — Óh élet muló javai: becsület, tisztelet, emberek helyeslése: füst vagytok és semmik, nem irigylésre, de megvetésre méltók, amiket a vágy tesz kívánatossá! Tépd ki, Uram, a rossz e gyökerét szívemből és állapotom e betegségéből ki fogok gyógyulni.

A fősvénység kísértésében.

Óh vágy gyökere, bárcsak érezhetőleg érezném minden keserűségedet, hogy gyakran kihányjalak szívemből; mert te vagy, aki engem a fősvénység szelleme által gyakran szegényebbnek ábrázolsz saját magam előtt, mint vagyok; ha szeretetet bírnék, sohasem hanyagolnám el a felebarátomnak való jótét alkalmát. Uram, vedd tekintetbe az én nyomorúságomat és segíts, hogy ne csalódjam. — Félek a nélkülözéstől, mert nem bízom a te gondoskodásodban, Uram, növeld hitem, növeld a reményem a szeretet által, mert semmi sem fog hiányozni nekem, akkor, amikor szeretlek tégedet. — Mily balgaság azt szeretni, amit nem birtokolhatok mindig; mert ha az egész világ kincsei is az enyéme lennének, a halál elválasztana azoktól. Tehát egyedül téged foglak szeretni, Uram, legfőbb jómat és nem a te ajándékaidat, hogy ne ezeket kívánjam bírni, hanem téged magadat.

A torok kísértésében.

A te ajándékaid, óh uram, azok, amik ingyenek tetszenek, amelyekért lekötelezve vagyok arra, hogy tégedet annál jobban szeresselek. Tedd hát, hogy akaratod mértékében használjam azokat, amiket adtál, hogy ne lépjem túl az általad előírt határokat. — Ki fogok elégtelni, uram, midőn dicsőséged megnyilvánul bennem, de nem ezekkel, amelyeket élvezve megunok; növeld tehát bennem az azok utáni étvágyat, amelyek mindig kívánatosak, hogy megundorodjam a mulandó dolgoktól. — Bárcsak azok, amelyek lelkiek, úgy izlenének a lelkemnek, mint a testemnek izlenek a testiek, de most a test a hazájában van, a lélek pedig vándorlásban, ezen min-

dig uralkodni fog az, ha csak kegyelmed, nem segít rajtam, Istenem! Add ezért azt, amit kérek, hogy elvégezhessem, amivel tartozom.

A fényűzés kísértésében.

Óh rabház, óh lelkem sárháza, mily oktalanság lenne az Isten képére és hasonlatosságára született léleknek neked helyeselni, melynek minden dicsősége csak fű, mely tegnap virágozott és ma kemencébe vették. Emelkedj, óh lelkem, központod felé, mert te Isten jegyese vagy, bár a hús bilincsei tartanak. Aki formáltál engem, könyörülj rajtam. — Mily pillanatnyiak ezek, amelyekkel kísértesz engemet, óh por, mely a porba fogsz visszatérni. Vajjon föl fogom-e cserélni ezekkel az örökkévalóságot? Ne piszkold be magadat, óh lelkem, amely a Krisztus vérében eljegyezve vagy; kelj fel, Isten, és szétszórdónak ellenségeim. — Te engem jobban ismeresz, Uram, mint én magamat, ha tehát azt akartad, hogy én kísértéseknek kitéve éljek, védj engem a küzdelemben, hogy ne vesszek el az ítéletben.

A restség kísértésében.

Uram borzadok annyi neked szolgálónak s mellettem állónak a restségtől, lanyhaságtól és azoknak szolgálatban való lomhaságtól; vajjon magam is ilyen leszek szemed előtt, aki uraknak ura vagy? Hát nem fogok mutatni olyan buzgalmat a neked való szolgálatban, amilyent másoktól kívánok? Segíts, Uram, hogy e gonosz vakmerőségben magamat ne mutassam előtted. — Melyik úr olyan, mint te, Isten? Ki annyira megbízható ígéreteiben, olyan bőkezű a jutalmaiban? Ime én szolgád vagyok. Add, hogy magamat én ilyennek ne csak szájjal valljam, de cselekedettel is mutassam. — Óh uralkodó felség, felkelnek ellenem az én vágyaim és uralkodni akarnak rajtam, és jaj, mily gyakran buzgóbban szolgálok azoknak, mint neked. Növeld a szeretetem, kisebbítsd a vágyam, hogy amannak erősebb volta folytán a neked való szolgálásban hűséges és okos legyek.

A látás kísértésében.

Mily szépek, amiket látok, de ki tette, hogy lássam őket? Nemde te, óh Isten, akinek jósága ajándékozta a látásomat. Adjon tehát ez érzésem dicsőséget neked és emlékeztessen arra, hogy te vagy minden jóságnak és szépségnek szerzője, Tedd, hogy téged szeresselek, Uram, aki ezeket alkottad s nem azokat kívülled, amelyeket csináltál. — Óh, ha olyan tisztán látna a lelkem, Uram, téged, mint a testem megkülönbözteti e tárgyakat, mily rútaknak látszanának azok, amelyek most

szépeknek, tűnnek fel! Növeld hitemet, hogy jobban gyönyörködjem azokban, amiket hiszek, mint ezekben, amiket látok. — Azért adtál nekem lényeket, uram, hogy rajtok keresztül, mintegy lépcsőfokokon át, hozzád menjek; adj hát erőt, hogy a látott tárgy szépségén át felemelkedjem a te égi házad szépségének szemlélésére.

A hallás kísértésében.

Uram, látod, mennyi veszélynek nan alávetve az én állapotom, amelyeknek azt az emberi szokás súlya vetette alá; de mert mindenek jókká lehetnek kegyelmeddel, add, hogy én az azokról való elfeledkezéssel, amelyekkel neked lartozom, ne tegyem rosszakká azokat, amelyek magukban nem rosszak. — Tedd, óh Uram, hogy ocsmány, hiábavaló és becsmérő szók távol legyenek a fülemtől és tégy engem süketté a hízelgők s engem dicsérők fecsegésével szemben, mert, ha valami jó van bennem, nem enyém az, hanem a tiéd. — Órizd meg, óh Uram, a fületem, hogy hallás folytán gyorsan és meggondolatlanul ne ítéljek; mert szerfelett kitesz a hazug ajkaknak engem az állásom, add hát nékem a megkülönböztetés lelkét, hogy az igazat a hamistól meg tudjam különböztetni.

A szaglás kísértésében.

Ha az erény illata olyan nagy lenne bennem, amennyire szagló érzékem érez, de a testem rothadása és romlása semmi hasonlót nem idézhet elő, ha te, Isten nem idézed elő bennem a kellemességnek ezt az illatát. — Engedd meg, Uram, hogy a szaglás érzékével arra a célra éljek, amelyet adtál nekem, mert midőn ezt az érzéket nekem adtad, kétségtelenül azt akartad, hogy azzal olyan mértékben és renddel éljek, amelyben mindeneket teremtettél és mozgatsz mindenkben. — Isten, aki, szentek beszédének illatában gyönyörködöl, az illat alkalmával, amely a szaglásomat gyönyörködteti, neked ajánlom azokat, mert én magamban semmi hozzád méltó kellemesen illatozót nem fogok találni.

A test szenvedései közt.

Igazságos vagy, Uram, és igaz az ítéleted; az első ember bűnéért tartozó bűnhődést szenveded e test, mert ámbár a vétet könyörületességed eltörölte, a bűn e büntetését tette rá igazságosságod. — Óh, ki szenvedtél értem, tedd, hogy én szenvedjek érted, mert midőn rendelkezésed alá szívesen adom magamat, majd tudom hinni, hogy érted szenvedek. — Növeld, Uram a hitemet, hogy jobban higgyek és ismerjem azokat, amiket érdemlek; akkor látni fogom, mily könnyűek azok, amiket szenvedek. — Mennyi és mily nagy gyakran

a kín, aminek az ember gyakran kiteszi magát a fejedelmekért s a felvállaltakat elszenvedni! Ki vagyok én, hogy azokat a teremtő istenért, és az én uramért elszenvedni vonakodom, amiknek magokat emberért alávetni az emberek dicsőségnek vélik. — A hús érzékei által vétkeztem, amelynek munkájával egyetértettem; mi igazságosabb, mint, hogy a bűn eszközei legyenek a bűnhődés eszközeivé, hogy ahonnan a gyönyör származik, onnan jöjjön elő a fájdalom is. — Felajánlom neked, Uram, e fájdalmakat, amiket szenvedek, mert ezek is a te ajándékaid, amiket ha nem adtál volna, nem ajánlhatnám fel neked; de ha türelmed ajándékát ez adományokkal nem tetéztet volna, nem lenne hozzád méltó az én áldozatom. Adj tehát, hogy visszakapj, és hogy te szenvedésednek, Jézusom, valamelyes ábrázolása legyen bennem; tedd, hogy amit szenvedek, ne lássék fájdalomnak.

(Folyt. köv.)

Nehémiás kőművesinasai.

I.

Soli Deo Gloria Kollégiumok.

„Nehémiás kőműves-inasai“ cím alatt a dolgozó pataki diák képét adjuk Közlönyünk további számaiban. Elsőnek a *Soli Deo Gloria* keretei között épülő iljúsági munka vonalait mutatjuk be. Ez a munka Patakon még eléggé fiatal (5 éves) és a Közlöny sok olvasója előtt eléggé ismeretlen, azért nem lesz felesleges, ha először is bemutatjuk.

1. „*Nevünk*: Soli Deo Gloria Kollégium, azaz olyan diákok társasága, akik *Isten dicsőségét* vallják életük céljául.“

2. „*Célunk*: Olyan *református, keresztyén magyar diákjellemek* kialakítása, akik iskolájukban és azon kívül is valamilyen áldozatos szolgálatot teljesítenek Isten dicsőségére.“

3. „*Jelszavunk*: „Tisztaság! Hűség! Szolgálat! Te azért a munkának terhét hordozzad, mint a Jézus Krisztus jó vitéze! (II. Tim. 2 : 3.)“

4. „A Kollégiumok és az országos mozgalom *jelvénye*, pecsétje és címere Kálvin pecsétje: égő szívet tartó kéz, ezen körirattal: „Cor meum velut mactatum Deo in sacrificium offero!“ — azaz magyarul: „Szívemet égő áldozatul az Úrnak ajánlom,“ ami azt jelenti: „Önként, önzetlenül, Őérette.“

5. Néhány dolgot kell még elmondanunk a Mozgalom *történetével és szervezetével* kapcsolatosan. 1921.-ben Siófokon jul. 11-én indította meg 30 teológus diák. Aztán megindul a kifelé, a diákság nagyobb tömegeire kiható munka a konferenciákon keresztül. 1921-től kezdve minden évben tartottak olykor két konferenciát is. 1928-tól a nyári konferenciák állandóan Szárszón vannak. Virág-

vasárnap konferenciát Pesten rendez minden évben a Szövetség. 1925-től kezdve megindul a „Református Diákmozgalom,“ mint a diákság lapja Csontos Béla szerkesztésében. Főiskolás lapot indít 1932-ben Új Magyarország (ma: Magyar Út) címen. A mozgalom kiépítésében legnagyobb érdeme van Töltéssy Zoltánnak. A Szövetség irányítószerve a pesti *Központ* (IX. Kálvin-tér 8.) Beletartoznak a Mozgalomba a középiskolás fiúk (1921), lányok (1924), főiskolások (1929), alsós gimnazisták (1932). 1929-ben megszerveződik a szénior-orsztály. Diákszociális munkát szolgálnak internátusai (főisk., fiú- és leány- és középisk. fiú) és menzája (1933.) (Aki bővebben érdeklődik a Soli Deo Gloria Mozgalom iránt, annak figyelmébe ajánlom Dr Főnyad Dezső: Bevezetés a diákmissziós munkába című művét.) — A bemutatáshoz tartozónak gondoljuk annak elmondását is, hogy a pataki kollégiumok is beletartoznak ebbe az egész országra kiterjedő Mozgalomba.

A bemutatás után térjünk rá a pataki kollégiumok 1936-37. iskolai év első felében végzett munkájára, ill. munkája ismertetésére. A pataki kollégiumok (ezt előre kell bocsátanunk) az intézetek szerint egymástól függetlenül s minden különösebb kapcsolattól nélkül alakultak meg. Első feladat ezeknek a külön utakon haladó kollégiumoknak egységre hozatala volt. Ma már el lehet vele dicsekednünk, hogy egymás hite és segítsége mellett, baráti kézfogással közös célokat igyekezünk megvalósítani. Közös a kollégiumok világnézeti-, lelki-, szervezeti irányítása. Persze mindenik kollégium rendelkezik a maga cselekvési szabadságával.

A munka alapja az egyes kollégiumok és a központ által egyaránt elfogadott és helyeselt munkaterv. Ennek lényege az, hogy azokkal a közösségekkel igyekszik kapcsolatba hozni a diákot, amelyekben él, vagy élni fog, de amelyekkel szemben mindig el szokta (részben vagy egészben) szigetelni magát. Ilyen közösségek az egyház, nemzet (állam), társadalom, falu (város). Minden probléma-megoldásunkban Isten igéjének vezetésére bizzuk magunkat. Minden feleletadásban a református gondolatvilágba igyekezünk bevezetni diák-társainkat. (Institucio.)

Nem felejtjük el, hogy a célunk *református diákjellemek* kialakítása és azért fontosnak tartjuk a diákság bevezetését az egyházi életbe és közösségbe. Az a tapasztalatunk, hogy a pataki diák eléggé távol áll a pataki egyház életétől. A kötelező istentiszteleten túl nem nagyon vesz tudomást róla, hogy itt közvetlen közelében egy egyházi élet hullámszik. Vallás-óráin tanul egy általános egyházzól, de az igazi egyházi élettel nem ismerkedhetik meg. A pataki diákok nagyrészeének fogalma sincs arról, hogy mennyi lehet Patakon a reformá-

tusok száma, hogyan állanak a gyülekezeti munkák, fogy-e vagy nő a reformátusság száma. Az S. D. G. munkaterv első részlete ezt a megismerést hangsúlyozta. Az okt. 15—nov. 8-ig terjedő időt *egyházi hónapnak* neveztük és gyüleseinken az egyházzal szembeni kötelességeinkről volt szó. Először volt szó általában az egyházzal és az S. D. G.-s ifjúság kapcsolatáról. Aztán néztük azokat a lehetőségeket, amiken át a pataki diák megismeri a pataki egyházat és amiken át munkát is vállalhat az egyházi ténykedés területén. Rámutatunk a családi istentiszteletek, egyházi alkalmak látogatására, egyletekbeni szereplésre, a tanyamunka szükségére. A továbbiakban néztük az S. D. G.-s ifjúság missziós szerepét a maga szűkebb körében, az ifjúság között. Végül belső megépülést és a Krisztussal való kapcsolatot hangsúlyoztuk, mint előkészületet jövődi egyházi szerepünkre. Nov. 8-án tartott közös gyűlésünkön Darányi Lajos lelkipásztor úr tartott összefoglaló előadást s kifejezte örömét afelett, hogy az ő és a gyülekezet várakozása összekapcsolódik a mi felajánkozásunkkal. ✓

A nov. 8—dec. 13. közötti időt „*hazafias*”-*hónapnak* neveztük. Tettük ezt azért, mert tudjuk, hogy református diákságunkat reformátussága mellett elsősorban határozza meg, hogy *magyar*. „Célunk református, magyar diákjellemnek kialakítása.” Istennek úgy tetszett, hogy egy faj keretében határozzon meg minket. Ez terhünk és örömünk, de mindenekfelett köteletségünk és feladatunk. Kibontakoztatni életünkben azt, ami magyar s aminek magyarnak kell lenni bennünk. Az evangélium mindeneknek szól, de nekünk magyar nyelven, magyarul. Magyarságunk keresztyénségünkben egyaránt akadály és lehetőség. Nem kell azonban azt gondolni, hogy mi elszíntelenítjük, megcsaljuk az evangéliumot magyarságunkért. Nem úgy gondoljuk el az evangéliumot, mint amit ki lehetne szolgáltatni egy faj mohóságának. Sőt minden ilyen fel fogás ellen tiltakozunk. Mi az evangéliumot emberként hallgatjuk, de úgy, mint magyar emberek. Magyarságunkat talentumnak tudjuk, amit gyümölcsöztetni kell és lehet az Isten dicsőségére. Az evangélium a faji jelleget meghatározza, de nem elveszti, hanem kifejleszti, értékesíti bennünk.

Ez az elgondolás volt az alapja a hónapi foglalkozásunknak. A továbbiak során különféle kérdésekről szoltunk: faji problémák, nemzeti bűnök, kisebbségi kérdések, amerikai magyarság, a zsidókérdés stb. Külön tárgyaltuk kulturproblémáinkat. Cél a megismerkedés és a megismertetés. Végül diákkötelességeket említettünk meg: fegyelmettség az ünnepélyeken, komolyságot a hősi emléktábla előtt való elvonulás közben. Rámutatunk a történelemtanulás fontosságára, önkép-

zőköri szereplésekre is felhívtuk a figyelmet. Utaltunk arra is, hogy foglalkozzék ezekkel a fentemlített kérdésekkel a diákság, de ne a tanulmányai rovására. A záró gyűlésen Dr Szabó Zoltán professzor úr adott elő: „1. Evangélium és magyarság, 2. sárospataki szellem és sárospataki lélek, 3. aktualis diákszolgálat” címen.

Harmadik munkahónapunk: *szolgálat-hónap* nevet visel. A tényleges cselekedet fontosságára utaltunk elsősorban. A hit szükségképpen cselekedetet szül. Nincs keresztyénség szolgálat nélkül. A diák szolgálatát persze mindenkifelett az határozza meg, hogy diák az, aki szolgál. Úgy szolgáljon a diák, mint diák. Tanulásával, szorgalmával, társai segítségével, holmija rendbentartásával stb. Tanulja megbecsülni azt a szolgálatot, amiből ő, mint diák élhet. Tanuljon meg szeretni a diák. Közeledjen Krisztushoz, hogy Krisztus megnyissa előtte a felebarát szeretetének forrását. Ebből a forrásból eredhet aztán a szolgálat-patakja. Nagygyűlésünk előadója: Dr Főnyad Dezső diákmisz. lelkész volt, aki a diákszociális munka eredményeit ismertette meg velünk.

A második félévi munkatervvel kapcsolatban Isten segítségét kérjük további foglalkozásunkhoz.

Minden „Soli Deo Gloriá”-s munkánk egy része gyűléseken, összejöveteleken folyt és folyik le, másik része gyakorlati jellegű.

Gyűléseink háromfélék. Vannak *vezetői-gyűlések*, ahol a különféle Kollégiumok vezetői minden héten megbeszéléseket tartanak s a vezetésre felkészülnek. Aztán következnek az egyes *körök gyűlései*. (Egyben kb. 10—15 diák, diáklány van. Kis kollégistákat számítva tizenegy ilyen kör van.) A gyűléseket egy-egy vezető irányítja, aki vagy a felsős kollégiumokból, vagy a teológusok közül kerül ki. Ezeknek a gyűléseknek menete általában a következő:

1. Ének.
2. Ima.
3. „Bibliás beszélgetés.” (Szabad vagy vezetői gyűlésen tárgyalt téma.)
4. Előadás. (Vezetői gyűlésen tárgyalt témakör.)
5. Megbeszélések.
6. Uri ima.
7. Ének. Aztán vannak a havonként tartott *közös-gyűlések*, vagy nagy-gyűlések, ahol a különféle csoportok tagjai egy meghívott előadó tanításait és útmutatásait hallgatják meg. Gyakorlati munkáink a munkatervnek megfelelőleg kiépülőben vannak vagy kiépítésre várnak. Legtöbb munkánk a pataki egyház révén adódik. Van egy *egyházi-referensünk*, aki az egyházzal való kapcsolatot a lelkészi hivatalon át fenntartja. Képzős kollégistáink minden vasárnap délután kijárnak Végardóra

és Halászhomokra. Nem törődnek a sárral, vagy esővel. Érzik a küldetést és áldásos is a munkájuk. A többi kollégiumok támogatták őket kopott zsoltárral, bibliával (amit ők kiosztottak a kis gyülekezetükben.) A lányok látogatják a vasárnapi iskolát, végzik a szegénygondozást. Gimnazista felsősök előadást, szavalást vállaltak és végeztek. Részben eddig is végezték a vezetők a kollégisták látogatását, a jövőben ezt is mindenütt meg kell valósítanunk. Megkezdik az S. D. G.-sek is a „külmissziós-bélyegek“ gyűjtését. Szerepelnek S. D. G.-seink a Rákóczi-Egyletben és az Önképzőkörökben. Minden munkát számontartunk és vezetünk az u. n. közös *munka-naplóban*.

Persze mindaz, amit itt adtunk, az csak hézagos és vázlatos. Maga a munkánk is a gyarló ember munkája. Van benne mulasztás épügy, mint serény lelkesedés. Amit legnehezebb lemérni: Kollégistáink lelki növekedését talán sokszor kihagytuk a számításból. Szeretetre és megértésre sem találtunk mindenütt, de mi se voltunk eléggé figyelmesek. Köszönetet mondok itt mindazoknak, akik segítettek, gyámolítottak bennünket, akik mi-kor tanácstalanok voltunk, tanácsot adtak. Az Úr Jézus Krisztus kegyelmét és áldását kérjük a további munkára. Titeket pedig Kedves Olvasóink Pál apostollal kérünk: „Atyámfiai, imádkozzatok érettünk“! (I. Thess 5 : 25.)

Ablonczy Dániel

S. D. G. megbízott, IV. é. h. h.

Olaszországban magyar szívvel.

Folytatás.

Valami ősi nyugalom áradt az „örök város“ színes és mozgó képeiből. Kristályos tisztaság úszott a forró déletótti nap fényében, amely szinte úzött, hajtott, hogy mindent fel-fogjak látó szememmel s magamba zárjam mindazt, ami új, friss és szokatlan Itália kék ege alatt. A fény, a vonalak játéka, az élet-erők vibrálása kifejezhetetlen képpé formálódtak bennem s figyelő szememmel úgy tapadtam mindenre, mintha soha sem akarnék elválni ettől a várostól. A kép teljes és szép volt, amelyet ösztönszerűen levetttem örömfényben úszó szemem látóhártyájára, hogy soha többé ki ne töröljem onnét; érdemes arra, hogy megörökítssem. Az első igazi benyomás szép, nagy és maradandó volt.

Az „élet-halál-érzéseknek“ színes képekben való kivétítése, egyéneket és sors-közösségeket érintő eseményeknek köben és rajzban való megörökítése mindenkor nagyon foglalkoztatta ábrándozásra hajlamos képzeletemet. S most, hogy életközelségbe kerültem egy süllyedő világ utolsó emlékeivel, különös lehetőségek és gazdag alkalmak birtokosának vallhattam magamat. Fürkésző tekintettel néztem az embereket, akikben egy jobb, egy nemzetibb nemzet kivirágzását láttam; e nép minden kincsében, műemlékében és erkölcsi tőkájében, hiányos és segélyre szorult magyar életünk kiteljesedésének lehetőségeit szemléltem. Sívár, gyűjtő és halmozó lettem egyszerre, akiben nagy mohósággal ébredt fel egy új világ, egy más nemzet iránti érdeklődés. Tágranyilt szemmel, figyelő mozdulatban lestem mindent, hogy valami lelki kincset is kapargassak a sokféle hatás mellé s valamit kamatoztathassak majdan abból a kicsi tőkéből, amelyet úgy hívnak, hogy egy ember hamar ellobbanó élete.

Soká nem időztünk most Rómában. A fogadtatás után villamosra szálltunk s Ostia di

Lido pályaudvarára siettünk, honnan indul-tunk útnak végső célja, a tengerparti fürdő-város felé.

Ostia.

Ostia di Lido 27 km.-re fekszik Rómától, körülbelül 4 km.-re Ostia-Anticától, Róma hajdani kikötő városától, mely a Tiberis torkolatánál épült. A modern fürdőváros amely szinte néhány év alatt épült ki, egyik leg-szebb és leglátogatottabb fürdőhelye a fél-szigetnek. Modern kockaépületeiben magas-rangú hivatalnokok és tisztviselők töltik a nyarat; pálmákkal, kaktuszokkal díszített fő-útján Rómának s a környező vidéknek elő-kelei adnak találkozót. A főváros felől fél-óránként érkező áramvonalas vonatok tarka tömeggel öntik el az utakat s a mindenfelől tóduló nép törtetve siet a fürdőházak felé. Reggeltől a késő délutáni órákig, autóbuszon és vasúton szakadatlanul árad, hullámszik és tolong a nyughatatlan sokaság. A főnyire épült fürdőbódék megtelnek vendégekkel, a szó hangossá válik a társaságokban s az em-berek jó kedvvel indulnak fürödni. Száz meg ezer, fehér, sárga, piros és kék foltokban tarkállik, hullámszik az emberek sokasága a zöldelő tengerszínen, mint virágok a mezőn. Ebbe a városba jöttünk, ahová felejteni jár-nak az emberek; ahol mindent aranyosra pí-rit a nap; ahol az emberek ajándéku kapják Istentől a fényt, a napsugárt, a kék eget és a zöld tengert.

A Viale della Marina két oldalán lelke-sedő olaszok között sietve igyekeztünk tábor-helyünk felé, amely alig kétszáz méterre volt a tengertől. Túlevelű pineták, levelüket sza-porán hullató fák között helyezték el sátrai-nkat, hogy minél kényelmesebben érezzük ma-gunkat s védve legyünk a forró nap tüzétől. Csomagjainkat elhelyezzük a sátrakban s alig

gondolunk másra, minthogy kényelembe tegyük magunkat s kipihenhessük az utazás fáradságát, amelyet most már nem titkolhatunk el. Másnap beöltöztünk az ajándékba kapott „abesszin fürdőruhába“ s dalolva indulunk fürödni. A nap tisztán ragyogott, csendes fodrok hajlodoztak a tenger sima zöldjén, amikor hűj, hűj, hajrá kiáltással, mintegy csataindulóra belevetettük magunkat a sós tengerbe. A közel állók csodálkozva nézték ezt a feltörő örömet, a jókedvnek, a pillanatnyi elragadtatásnak ezt a különös megnyilatkozását.

Délelőtt tíz órától tizenkettőig, délután öt-től hétig füröszöttük testünket a napfényben és a sós tengervízben s ittuk magunkba Isten szép ege alatt az élet erőt. Este egymást törve siettünk a konyhára, hogy előbb kaphassunk vacsorát, reggel mindenki utolsó akart lenni a felkelésben. A tikkasztó délutáni melegben képtelenek voltunk komoly munkát végezni. A toll elakadt kezünkben s legszívesebben tétlenül hevertünk vaslábakra lúzott, függő ágyunkon. Sétára menni, vagy éppen kirándulni ilyenkor, sokak előtt egyet jelentett a lehetetlennel.

S mégis mentünk. Néhányan többször kísértünk a régi Ostiába, a Tiberis torkolatánál épült Littorióba, amely hatalmas repülő állomás és telep; Pineta di Castel Fusano-ba, Plinius egykori lakóházához. Szívesen sétáltam a hosszú tengerparton s néztem a messzeségben nagy méltósággal haladó hajók egyenletes füstjét. Legszívesebben Ostia-Anticába mentem néhány orvostanhallgató vagy bölcsész barátommal; az itt eltöltött órák emlékét sohasem fogom elfelejteni, míg élek. Ostia-Antica hajdan virágzó kikötőváros volt, ma rom s a Tiberis lassú eliszapodása folytán mind messzebb esett a tengerparttól. Díszes, csonka oszlopfőivel, fórumaival és amfiteátrumaival a merészen ívelő és letört élet mélységes szimboluma e város. A kiásott lakóházak, bazilikák és fürdőhelyek, csonka- és domborművek nemcsak emlékek immár a szemlélő számára, hanem maguk is élnek és beszélnek.

E városban 1934-ben múzeumot létesítettek, ahol féltve őrzik az elpusztult város drága emlékeit. Az ásatások lassú, kitartó munkával és nagy gondnal folynak ma is. Egy több csarnokból álló, hatalmas fürdő feltárását közvetlen közélről figyelhettük egy alkalommal.

Este sétára mentünk a városba, a tengerpartra, vagy a „vurstliba“, ahol jóízűn neveltünk az olasz gyermekek ártatlan szórakozásain. Tábortűzi ünnepélyünkre összesereglett a félváros s mi azzal viszonztuk ezt a kedvességet, hogy magasrangú látogatóinkat vállunkra emelve éltettük a vendégszerető olaszokat. Vasárnap délután térzenét

hallgattunk, este moziba vittek. Tanultunk olasz dalokat s zászlólevonáskor olyan lelkesen énekeltük a Giovinezzát, hogy a tábor köré gyülekezett kíváncsiak tapssal köszönték meg naponkénti tiszteletadásunkat. Vasárnap a római katolikusok templomba mentek, mi pedig, négyen theologusok — a táborban végeztük az istentiszteletet a tábor protestáns tagjai részére.

Róma.

Legjobban mégis annak örültünk, amikor Rómába mentünk. Körülbelül hét napig tartózkodtam a fővárosban. Ilyenkor egész nap róttuk a város utcáit s szinte kábultan jártunk a megejtő emlékek között. Ünnepe volt az a nap, mint a vidékieknek a vasárnap, amikor átmennek a szomszédos nagy városba, hogy ott töltsenek el egy napot. Ilyenkor magunkba zártuk a feltörő örömet, amelyet Róma látása csak fokozott bennünk, lepleztük kíváncsiságunkat, pedig új és más érdekességre, szépségre és nagyszerűségekre vágytunk. S titkolt reménységünkben nem csalódtunk, álmaink aranyos függőkertjei és márványépületei a valóságban virító képek képzeletünkön túl a valóságos látás számára is megjelentek. Nem lehet eleget írni arról, ami bámulatba ejti az idegent, s a legszebb szavak is csak arra valók, hogy a lélek mélyén végbemenő titokzatos megrezdüléseket halvány vonásokkal érzékeltesse velük a szemlélő. Nem lehet olyan finom tollú művész, költő, vagy tudós, aki leírhatná mindazt, ami ebben a városban látható; fecsegő, vagy szép szavú előadó, aki beszámolhatna mindenről hűségesen.

Látni kell a dombokat, honnan annyi eszme szárnyalt széjjel, hol szenátorok, konzulok és tribúnok születtek; a nap és az idő által kicsiszolt köveket; látni kell Szent-Péter templomát, felette a Bramante által festett kupolát, melyet Michel Angelo fejezett be . . . Hadrián titáni síremlékét az Angyalvárat . . . a Capitoliumot, a Colosseum-ot döbbenetes méreteivel . . . a falakat, melyekre ezer győzelem emlékét vésték . . . az utat, hol triumfálva vonultak a győztes hadvezérek és császárok. Látni kell a fórumot, hol egykor törvényadásra és ítéletre gyűlt a nép, . . . látni kell a máts, élő embereivel, az egész mozgalmas életet s akkor Alfurival együtt be fogjuk vallani, hogy az emberi faj sokkal erőteljesebbnek születik az olasz félszigeten, mint máshol; s az Alpokon túli művészet magasabb bármely nép művészeténél. Csak helyeselni fogjuk azt a megállapítást, amely akadémiához és csatatérhez hasonlítja ezt a várost. Akadémiához, amelyben „most is tanulmányozzák a művészek az ötvenezer szobor és milliányi oszlop plasztikus alakjainak titkait; csatatérhez, mely régi theogóriák istenei

nyugszanak, kiket diadalszekereken vittek a Pantheonba.“

Látni kell e múkincseken, szobrokon és épületeken a teremtő szellem kiütkezését, az eszmék harcát és diadalát; látni kell, mint vont sötét barázdákat e roppant becsű műveken a bontakozó szellem vihara, s az alkotó szellem diadalútján át kell haladnia a szemlélőnek a történelemnek szinte minden korszakán. Így élni fognak az emlékek és csak így fognak élni; csak így lesznek az antik világ embereit mozgó eszmék kifejezőivé.

Ilyen szemlélet mellett csodálatos transzfiguráción mennek keresztül az élettelen, hideg kövek, a néma márványfők, a roppant épületek, amelyeken tisztán szemlélhető, miként lépett előre a művészetben a görög kellem és könnyed szépség helyére a kolosszális nagyszerűség. „Van valami kevéssé szép a római emlékeken, de annál több van a nagyszerűből.“ Szemléletes példa ez a művészetben végbemenő titokzatos asszimilációra. A római művészet így hozta Görögországból az összhangzatot, Ázsiából az óriást. Ez a „kolosszális szellem“ vonul végig a római építményeken, amelyek szükségszerűen a hasznos, gyakorlati és közvetlen célok szolgálatában állanak. Ez a szellem húzódik végig az új Olaszország épülő alkotásain, módosulva az új idők új követelményei szerint.

Eképen lett a Kolosseum, — mely bírja a római építészet minden jellemvonását, hordozza az építő nép egész szellemét — az antik műveltség nagy epilogja... így lesz Viktor Emánuel fehér márványból épült, drága, aranytól ragyogó monumentális emlékműve a jelenkor alkotó szellemének, sajátosságainak fényes dokumentuma.

Az örök város roppant organizmusának csodálatosan megmentett csontvázában, a Colosseumban, a keresztyén világ fájdalmas vergődése szívünkig hat, s az egyszerű, gyalult fekete kereszt, amely ott áll az aréna közepén, a mártírok véréből öntözött fövényen, kimondhatatlan titokról beszél. Hadrián síremlékében, a pápai rezidenciává alakult Angyalvárban, az emlékekké vált múzeális tárgyak között kíváncsian vájkálunk. A pápai trónterem, hálókamra, fegyvertár, képgyűjtemény, thezauráló kamarák és börtönül szolgáló kazamaták némaságukban is beszédes emlékek.

Szent Péter templomában többször voltam. Az aranytól izzó, szobrokkal és képekkel gazdag fényben úszó márványlapok és bronz emlékek szemem elkápráztatták, de nem hatottak meg. A lélek megrendülését nem tapasztaltam, a „numen adest“ valósággá nem lett számomra. Michel Angelo Pietája belső elmélyedésre indított; a Szent Péter templom kupolája tetejéről nyílt kilátás Róma városának széles körvonalait nyitotta meg előttem,

lábaim alatt a Vatikán várossal, távolabb a félhomályba vesző várossal. A Szent Pál-bazilika, S. Maria Maggiore, S. Pietro in Vincoli temploma, a Basilica di Giovanni in Laterano valóságos műremekei az építészetnek.

„A pogány istenek Olimpuszává varázsolt Vatikáni múzeum“-ban roskadozva járom a hatalmas márvány loggiákat és termeket. Érzem, hogy minden tekintettel, amit futva ideoda vetek, csak fáradtabb leszek, s amikor egy egész délelőtti nézelődés után otthagynom a hatásos özőnétől. A Bibliotecát (könyvtár), Pinacotecát (képtár), Sculptura-t (szoborosztály), Rafael-loggiát, Borgia-termet, etruszk- és egyiptomi-termet, e több, mint száz hatalmas teremből álló roppant múzeumot nem lehet soha eléggé alaposan megnézni. A Sixtusi-kápolna hatalmas boltozatképei, Michel Angelo Utolsó ítélete s a többi Testámentumból vett képek igézetes erejűek, s a művészből kipattant grandiózus premának nagyméretű alapvonalai valósággal lesujtják a szemlélőt.

(Vége köv.)

Gönczy Árpád.

Líra és metafizika.

Nagyon visszatetszőnek látszik ez a cím, amelyet rövid tanulmányunk visel. *Líra és metafizika* . . . Mi köze van ennek a kettőnek egymáshoz? — kérdezhetné bárki. Mi éppen erre a kérdésre szeretnénk, ha talán vázlatosan is, feleletet adni. Hasonló gondolat vezetett minket, mikor az líjúsági Közlöny 1934/35. évfolyamában Ady existenciálizmussával foglalkoztunk.

A líra és a metafizika között letagadhatatlan bizonyos fokú rokonság. Ez a rokonság és a kettő közötti különbség az, amellyel foglalkozni szándékozunk.

Mi az az elsődleges pont, amely összekapcsolja a lírát és a metafizikát?

Erre a kérdésre csupán egy másik kérdés megoldása után felelhetünk: *mi a forrása* a metafizikának és mi a lírának?

Mindkettő az embernek az őshangoltságából indul ki, abból az őshangoltságból, hogy az ember *veszélyben* tudja a maga létét, annak az érzése, hogy az emberi élet *bizonytalan*. Az ember, az existencia, a világban állva egyszer csak megérzi azt, hogy egyedül van, hogy minden, amit maga mellett állónak és őérte levőnek gondolt, minden, de minden ellene van. Egy borzalmas érzés hatalmasodik el rajta: a félelem, az aggodalom érzése. Valamitől aggódik, valami rémiti, de ő maga sem tudja, hogy mi az, amitől fél. Az eddig otthonosnak, közellevőnek képzelt világ idegen és távollevő lesz számára. Meglátja, hogy a lét, amelynek köszönheti életét, *nem*

csak adja, de el is veszi tőle azt. Bizonytalannak, megtámadottnak érzi életét. Létének ez a bizonytalansága az, amely forrása lesz a metafizikának és a lírának; de nem csak forrása, hanem célja is, mert a forrás *szimbolum*, amely a célra mint *jelentésre* út. A forrás és a cél egybeesnek, a forrás az, amely magyarázatát adja a célnak és a cél az, amelyből érthető a forrás. (Herakleitos).

Forrás a lét bizonytalanságának *őshangoltsága*, ebből következik és ered mind a líra, mind a metafizika. Mindkettő ebből a bizonytalanságból kivezető útát keresi, mindkettő magyarázatot próbál adni arra a kérdésre: *mi a lét?*

Célja épen ezért az, hogy magyarázatot adván a létkérdésre, annak bizonytalanságát is megszüntesse. Itt esik egybe a lírának és metafizikának a forrása és célja. Ezt a lenyűgöző, az embert teljesen megbénító őshangoltságot akarja mindkettő megszüntetni, megakarja szabadítani az embert a létnek és a világnak korlátozó hatalma alól, amely fenyegetően nehezedik reá.

Mindkettő e cél elérésénél egy kettősségben indul meg: ez a kettősség jellemző a létünk-höz való viszonyulásunkban. Ez a két vonás: *a makacs kíváncsiság és a dacos következetesség*. Mint a gyermeknek az éltető anyatej forrásához: az anya emléjéhez való vágyódása épúgy makacsul kíváncsi, mint dacosan következetes. A makacssággal, amely kíváncsiságát újraéleszti és a dacossággal, amely növeli következetességét, mindig szomjas ajakkal csügg az ember a lét emléjén. A líra és a metafizika eszerint makacsul kíváncsi és dacosan következetes. A kettő között ott van a különbség, hogy míg a líra a makacsul kíváncsi, addig a metafizika a dacosan következetes vonásra helyezi a hangsúlyt.

Mindkettő bizonyos *védekező*, de egyben *támadó* magatartást mutat a léttel szemben, védi az emberi léte, de egyben támadja is a léte, amennyiben kéri és követeli attól saját létének biztosítékát. Ez azt a félelmet, amelyet az ember érez, bizonyos fajtájú észvesztett, remegő bátorsággá modulálja, a merészkedő félelemben *a véges* vállalkozásának egész heroizmusa kibontakozik, *a végtelent* akarja meghódítani. Ez bizonyos fokú vakmerőség, amely bátorra tesz, de kétségbe is ejt; a látni tisztán kívánó ember lehunyja a szemét a lehetetlen előtt, hogy önmaga előtt is tagadja, milyen óriási feladatra vállalkozott. Ez a *remegő bátorság* és *merészkedő félelem* ott kísért mind a lírában, mind a metafizikában.

Mindkettő bizonytalanságból indul ki, a sötétségben való tapogatódzás az, amely mindkettőben uralkodó jellegű. A sötétség, az éjszaka az, amely *dinamikus* lendületet ad mindkettőnek (v. ö. Nikolaj Berdjajev: Új

Középkor). Az éjszaka; a sötétség őseredetibb a nappalnál: a világosságnál; az éjszakában érezzük meg igazán az életnek a metafizikus rezdüléseit. Az éjszaka titokzatos, amelyben minden más képet ölt, mint amit nappal visel. A bizonytalanság érzése éjszaka hatalmasodik el az emberen. Az éj, valahogy közelebb áll a léthez, mint a nappal; minden sötétsége mellett több bepillantást nyújt a létbe, mint a világosság. Az éj a csodák és elmélyedések, a gondolatok és vágyak, a gyönyörök és borzalmak mindig eleven és termékeny anyaméhe. Az éjszaka a legmegfelelőbb idő mind az imádkozásra, mind a kárhuzatos bűnök elkövetésére, ez a kettősség az, amely biztosítja az éj *vitalis rugalmasságát*, állandóan *reagáló érzékenységét*. Ez a kettősség az, amely biztosítja a líra és a metafizika *duális feszültségét önmagukban*. Ezért mondhatnók azt, hogy a líra az éjszaka költészete és a metafizika az éj filozófiája. A mondottak szerint tehát, a sötétségben való tapogatódzás nem hogy hátránya és hiánya volna a kettőnek, sőt előnyük biztosítóka ez.

Ez a bizonytalanság, amely a félelem éjszakájával veszi körül az embert, egyben az egzisztenciája legmélyén ragadja meg. Nem *szórakozásból*, nem *időtöltésből* keres az ember választ a létkérdésre, hanem belső és kényszerítő *szükségből*. Érti azt, hogy elvesz, ha nem tud feleletet adni a mindinkább kényszerítő erejű kérdésre: *mi a lét?* Nem a szép szavak játéka így a líra, nem mulattatásra szolgáló verssorok egyeztetése, nem a szépek egyik formális kifejezési módja; nem egyik sem ezek közül, hanem a *félelem szülötte* a líra. A metafizika ezek szerint nem filozofálgatás, nem teoretizált biológia nem kába kíváncsiság, hanem a félelem metafizikája. Ha a lét-kérdés ilyen kényszerítő hatalom, akkor elsősorban *szubjektív* lesz a líra és a metafizika. Szubjektív, amely *a létkérdéssel* foglalkozik és *létkérdésből* indul ki. Ezért nem tudja magát egyik sem elszakítani az embertől, hanem az életkapcsolatot állandóan fentartja véle. Ezért lehet meggyanúsítani a metafizikát, hogy *teoretizált antropológia*, hogy az embert a maga vakoskodó szemével makrokozmosznak látja, jöllehet, még mikrokozmosznak sem válnék be. Ezért mondják a líráról, az alanyi költészetről, hogy az érzések leghívebb kifejezője, pedig csupán egyetlen érzés az, amely mindenben túl és mindenek felett domináns jellegű a lírában és ez a nemlét félelme. Nem tudnak, de nem is akarnak elszakadni az embertől, *szubjektívek* maradnak. Ezért hiányzik a metafizikánál az *objektivitás*, mint a *tudományosság kritériuma*. A metafizika nem kíván tudományos lenni és nem akar tudománnyá válni. Különböztetünk kell a *scientia* és a *philosophia* között. Az előbbi az *embertől elsza-*

kadva, objektíve próbálja megismerni a *világot*, míg az utóbbi az *emberrel együtt*, szubjektíve keresi a lét értelmét. A metafizika nem scientikus, nem tudomány; a metafizika a filozófia, a maga ősi, mindnyájunkra nézve fontos formájában.

Ezeken a közös lényegyet mutató vonásokon túl még rá kell mutatnunk azokra a különbségekre is, amelyek szakadékkép állanak a kettő között, illetve, amelyek a kettőnek egymásrautaltságát mutatják.

A metafizika mindig *globális*, mindig a nagy egészet keresi és látja. A lét óriási traverzeinek vázlatos rajzát adja és kívánja adni. Óriási területet ölel fel, de, a lényegét két szóban el lehet mondani; ez nem gyarlóságára mutat, hanem megmutatja azt, hogy milyen hűen igyekszik megtalálni a lét nagy összefüggését. A simplex nem csupán együgyűt, de egyszerűt is jelent; egyszerű az, amely palástolatlanul adja az igazságot.

A líra mindig *parciális*: a nagy létkérdések csupán egy kis kérdését ragadja meg és azt világosítja meg. Talán kezdetleges módon teszi ezt, de arról sem szabad megfeledkezünk, hogy a *primitív* sokszor *primért* is jelent és a *kezdetlegesség* közel áll a *kezdethez*.

Ebből a vonásból következőleg a metafizika *extenzív*. A globális volta nem engedi meg, hogy az egyes részletkérdések mélyére szálljon, hanem a leglényegesebb kérdések megoldásával, a rendszer elkészítésével el is végezte tulajdonképeni munkáját.

A líra azonban parciális voltának megfelelően *intenzív*, amely az egyes kérdéseket nem csupán felületükön vizsgálja, hanem mélyökre is száll.

A lírának és a metafizikának ez a két vonása az, amelyek egymásra utalják ezeket.

Ez teszi szükségessé a lírának és a metafizikának állandó kontaktusban voltát.

Még két vonás van, amelyek már inkább a lírának és a metafizikának sajátos voltát hangsúlyozzák.

Az első a metafizikának az *öntudatos* volta, amellyel elindul, hogy megoldja a lét-kérdést, állandóan szem előtt tartja azt, nem felejtkezően meg sohasem annak fontosságáról. Öntudatos kereséssel vállalkozik a lehetetlenre. Ebből következően másodszor *metodikus*, mert látva az irányt maga előtt, az azon való haladáshoz állandó szükségét érzi annak, hogy valamilyen segítséget igénybe vegyen: ilyen segítség a módszer is.

A líra *öntudatlan*, nem a létkérdés világos látása után indul meg, hanem minden látás nélkül a bizonytalanság nyomasztó terhe alatt. Nem is óhajt öntudatos lenni, mert akkor megszűnnék az lenni, aminek szükség lennie. A líra *ametódikus*, azaz módszer nélkül való, nem igyekszik a maga ontológikus megismerését, látását, valamilyes módszeren keresztül is megközelíteni, sem megközelíthetővé tenni.

A líra és a metafizika ezek szerint közös forrásból eredvén, közös lévén a céljuk, egymásrautaltak és nem is választhatók el egymástól.

Ezzel próbáltuk megoldani a líra és metafizika viszonyának kérdését, amely egyre inkább sürgetőbb lesz, mert korunk, amelyben élünk egy *olyan kultúra* alapjait rejtegeti magában, amely lírikus-metafizikus irányultságú lesz, a most letűnő epikus-logikus kultúrával szemben. Volt ugyan a mi kulturánkban is lírikus-metafizikus vonás az epikus-logikus vonás mellett, de soha sem tudott konstruktív válni, csupán romboló, destruktív szerep jutott néki. *Szikszai István.*

Szegény ember, a költő és Isten.

Történt egyszer, valamikor régen, mikor az emberek még hittek a csodában, mikor mindenki tudta, hogy „Isten őrzi a szegény ember házát és a boldog Isten bírja az ő sorsát” — elindult a szegény ember olajat keresni kiégett lámpájába. Pénze nem volt, mert földhözragadt, istentelen szegénységben élt. Otthon a zsidó boltos már nem hitelezett, a gazdagoknál meg elfogyott az olaj. De, mert a szegény embernek egyetlen öröme a világosság és mert ünnep lévén, különben is úgy illik, hogy kivilágoljon a ház, valahogy az ördög meg ne bájíja a kemence alatt — Istennek ajánlotta ügyét és erős buzgósággal elment olajat keresni. Az útra nem vitt semmit magával csak egy törött nyakú üveget, szegény élete egyetlen reményességét, hogy majd legyen mibe haza hoznia a jótett lelkek

világító olaját. Egyéb nem is volt vele. Az országúton még levágott egy bütykös botot, hogy az lenne társa a vándorlásban. A faluvégről még lopva visszanézett háza felé, de különben semmi bánat nem furkálta a szívét. Estére majd úgyis hazaér — gondolta — nem illő hát e nagy darvadozás, de meg az időt sem kell véle pocsékolni — azzal szaporán nekivágott az útnak.

Ment jódarabon sietve. Két kezében ritmusra ingott a bot és az üveg. Lábára lassan felszállt a por, mintha az is bús társtalanságát simogatta volna. Nézésével megdobálta a fákát, a zöldelő rétet, a pityogó madarakat. Nagy reménység honolt szívében, mikor a tájra nézett. A jóság tavaszi illata felhőzött minden fölött. Vércse nem vágott az ürge után, az ürge nem bántotta a vetést, a vetés

nem szívta szárazra a földet és a föld gyermeki alázattal hordozott mindent a hátán. A kútból ömlött a víz, a víz megfürdette a füvet, a fű nem hasította meg a bárány lábát, a bárány nem harapta le a füvet. Minden fa békességet virágozott.

Ez a jóság — örvendezett a szegény ember és szinte szaladva futott magasra emelvén baljában üres üvegét.

Találkozott állatokkal és az állatok jó szerencsét kívántak néki. A jármát húzó ökör is rábődült: — Adjon Isten szegény ember. — Elkísérték az utat őriző bokrok, hogy menedéket adjanak, ha elfárad. A szegény ember szemében meg a nagy természet csöndje sarjadozott.

Igy ért be az idegen faluba. Szélről, a kerek aljáról került beljebb. A kutyák meg sem ugatták, mintha megéreztek volna benne a barátot. Az ösvény ajtóig mutatta az utat. Kopogtatott rajta. — „Jó emberek nyissatok ajtót!”

Bévíl senki nem mozdult, pedig a világ ott reszketett az ablakon. Az tovább beszélt: „Szegény ember jött el, hogy kérjen adományt jóságok olajából.”

Odabenn dühös csoszogás, még dühöttebb hang mordult: „Szegény embernek itt nincs helye. Eredj innét szegénység, pusztulj és vigyen el az ördög” — mert az ördög vihogott, táncolt ott a házban. A szegény ember, mert ő is meglátta az ördögöt, rémülten szaladt el. Kirohant az útra, ahol látott egy fényesen kivilágított, úriforma kastélyt.

Betért.

„Isten adjon jó estét tenéked gazdag ember. Nem adnál olajat törött üvegembe, hogy otthon kivilágítsam vasárnap a kunyhóm?”

Az semmit sem válaszolt, de kezével gögös mozdulattal az ajtóra mutatott: „En nem tenéked gyűjtöttem a vagyonomat, te koldus.”

A szegény ember látta, hogy a kőszívű nem csordul ki egy csepp jóság sem. Kifordult az ajtón. Elment a bíróhoz, paphoz, jegyzőhöz, de azok sem adtak néki. Nagy szomorúság kezdte ki szívét. Reménységeinek virágait lekaszálta a gonoszság szele. Nincs jóság a földön! És a gazdagok mindenütt elkergették, a szegények megborzadtak az ő szegénységétől, csak az állatok voltak még hozzá jó szívvel. Este, ha belopózott közéjük, a tehén odaadta tőgyét, hogy legyen mit szopnia és éhen ne haljon. Az alom melege körülvette őt. A bárányok megnyalták arcát, ha elaludt. Egy kutya lopott néki csizmát a gazdájától, mert már hónapok teltével ronggyá szakadt le lábáról az övé, amiben elindult.

A városban sem járt különkülön. Itt a gazdag, kövér, pocakos bankárok felhúzott orral mentek el mellette. A munkások elvadított szíve nem értette meg kérését, a kereskedő pénzért kért tőle, a sok álszegény, hazugok között

csak ütleget érte az ő arcát. Végül is kiállt az uccasárokra, hogy síró, könnyörgő szavával felindítsa a jéggéfagyott szíveket.

„Adjatok, adjatok jóságotokból a szegénynek, drága olajat a szegénynek, mert a sötétségben elviszi lelkét az ördög, az Isten szerelmére adjatok olajat nékem, jóságot nékem a szegénynek!”

És a nép bamba szemekkel meredt rá. Sokan odadobtak néki 1—2 fillért, mint kutyának a koncot, de a szegény ember mind kidobta a kalapjából és csak tovább sírt. Balkezében reszketve tartotta előre a törött nyakú üveget: adjatok olajat a szegénynek!

Egy darabig még nézték csodálkozva az idetévedt szegényembert, mint a bolondot aztán otthagyták.

A szegény ember meg csak tovább sírt. Kalapjába hullottak könnyei, mint a gonoszság odavetett kolduspénze.

Asszonyok, gyermekek álltak körülötte. Ujjal mutogattak rá és azt suttozták egymás között, hogy bolond . . . bolond . . . bolond, pedig a szegény ember, aki egy csepp jóságolajért, a szív melegéért rimázkodott, volt az egyetlen okos az egész megbolondult, pénzörülettől ideges városban.

Mégis mindenki rajta nevetett.

És egyszer csak a szegény ember, úgy látszik csakugyan megbolondult. Furcsa, tétova mozdulatokkal szeméhez kapott, sovány arca szinte megkövült, csak az ajka mozgott valami dermedt rémületben. Hosszú nyíratlan haja előre esett. Szeméből, mint a lángkigyó, csúszott elő a vadság. Eldobta messze az ucca kövére, mint kitépett szívét, törtnyakú üvegjét, megmarkolta botját és nekirontott üvöltve a körülötte sokadozó tömegnek.

Mint a gyilkos elől, sikoltva rebhent szét a nép. Halálra üzött vad törhet így a végét leső kutya farkára. Lecsapott a bot és vér szökött fel, újból lecsapott és újból vér szökött fel. És a szegény ember őrzöngve kiabált: „Ti röhögtök rajtam, nyomorúlt, gyáva népesség, ti szeméiten élőködők, kövesszívű kígyók, farkasok ivadéka. Hol vagytok ti mindnyájan, hogy beverjem fejeteket, ti gonoszok, sátán csatlósai. Hol a házatok, hogy felgyújtsam? Hol a szívetek, hogy megöljem, hol a szemetek, hogy kitoljam és vakká tegyelek, mert az ördög visz el titeket. Ne legyen lámpákban soha olaj, sötétségben üljetek még vasárnapon is, mert jóságot kértem és ti ki-nevettetek engem. Itt van hát lámpámban olaj, itt — és vér ömlött botja nyomán a földre.

A tömeg elfutott, mint a földre öntött víz. A szegény ember meg, mint aki nem lát, nem hall, vagdosott botjával és ahogy fel-emelte, a botnak vipera feje nőtt. Megverte az ucca kövét, döngetni kezdte a házak kapuit és ahogy megindult ki a városból, min-

den lépéskor fellendült a bot, hogy lesujtson emberre, kőre, falra.

„Ti is kigúnyoltatok engem. Ti is megvertetek engem.“

Csak a fákat, bokrokat nem bántotta és az állatokat kimélte, mert megemlékezett jószágokról. Megátkozta a várost és a falut, az egész világot, mikor visszanézett gyötrelmeinek helyére. És botját merészen megmarkolva, rohanni kezdett az országúton. Rongyait lebegtette a szél. Szemében végtelen fájdalom és vadság.

Akkor találkozott a költővel, aki szembe jött vele. Annak a szeméből is végtelen fájdalom tüzelt, csak a valóság simult el valami sugárzó békességgé. Az is viselte arcán az üllegeket, de tisztán, büszkén és mosolyogva, az is keresett valamit, amit kimondani és megérteni sem lehet. Valamikor ő is elindult, hogy meglelje és kitapogassa az emberek szívét.

A meggyalázott megtorpant előtte, mint gátfalon a rohanó árvíz. Az ránézett a szegény emberre és mert megismerte keserű bánatát, meglátta reményeinek romját, mintha lelkéhez szólott volna, csak annyit mondott néki: „Testvér!“ Vállára tette kezét, kivette kezéből a botot és hogy támaszték nélkül ne legyen, kézenfogta és elindult, hogy megmutassa néki, merre van a békesség és a jóság. Csitítgatta lázadó szívét, babusgatta a meggyötörtet, míg a szegény ember ajkáról fel nem szakadt a szó: Isten!

Ekkor szállt le Isten aranytrónjáról és oda lépett eléjük. Mosolygott, mert igen tetszett néki, hogy együtt van a költő és a szegény ember.

És azt mondta nékik: „Járjatok mindig együtt, mert egymásnak teremtettek. Te költő, mert megértetted hivatásod, egész életedben álmokat fogsz látni és megtalálsz azt, amit kerestél a békét és te szegény ember, aki csodátváró hittel indultál el a gonosz emberek közé jóságolajat keresni, ime megkapod amiért könyörögtél.“

Azzal az Isten kitárta karját. A fák leborultak, madarak szálltak feje köré és a hegy odajött a szegény emberhez, hogy fájáról tépjen le bogyót; a madár kezére szállt, csőrébe vette és megörölte, a nap megérlelte, forrásvíz megpuhította, rét adta hozzá az illatot és mint a merő arany csurrant meg a szegény ember kalapjában a jóság olaja.

A költő térdreesett, mire felemelte fejét, eltűnt az Isten és el a szegény ember, aki vidáman sietett haza. Otthon elővette lámpáját, megtöltötte színig Isten olajával és imé — mennyei illattal telt bé az egész ház és az ördög jajgatva szökött ki a kemence alól.

Orgoványi György.

Várom a jöttöd . . .

Mikor a téli hóiharos világnak
Ködbeborult utcáit néma imával járogatom,
Régi idők bús, égi melódiája mellett
Szívemet újra
Néked adom.
Te vagy, kinek ma hódolok én,
S nyári virágillattal várom a jöttöd,
Angyalok égi karának hangjai mellett
Várom a jöttöd
Uram.
Szívemben a tavasz ma újrafakad,
Ha bűgó, méla harangok hirdetik jöttöd,
Szívemből felröppen a hála mély zokogása,
S régi, dicső zsoldárimmal
Várom a jöttöd Uram!

Dóbsz János

V. é. t. n.

Pest.

1. Karácsony.

Áll az uccán a mindenki karácsonyfája. Érdekes. Olyan, mint egy szép ékszer a szemétdombon. Egészen olyan. Mert miből is áll ez a város? Kőből, aszfaltból, üvegből, fából a házak; az emberek pedig csontból, húsból, ruhájuk szövetből, vászonból — itt a házakon is ruha van, papírból, színes plakátpapírosból és a házak öltözködési divatja ugyanúgy változik, mint az embereké. — És a szemétdomb miből áll? Kőtörmeléből, aszfaltdarabkákból, üvegcserepekből, fahulladékból, felismerhetetlenül szétvagdalt csontokból, rongy és papírfoszlányokból . . . Áll a mindenki karácsonyfája. Sok száz ember állja körül a fát és hallgatják áhitatosan a szónokot, a Jó Embert, aki a krisztusi szeretetről beszél. A tömegben mindenfelé láthatók az egyesület tagjai, az ünnepély rendezői, akik fontoskodó arccal intézkednek nagy felelősségük teljes tudatában. És a tömeg szélén baktat egy kis magyar, hat-hét éves lehet, nagy köteg tűzifát cipel, nem bírja, megáll, elfáradva ejti a fát a járda szélére. Szeretné tudni, hogy mit néz a sok bácsi és néni, nyújtogatja a pizkos vékonyka nyakát, egyszer csak meglátja két kalap között a fénybenúszó fenyőt. Csillogó szeme kitég, vörösrefagyott kezét végighúzza az orra alatt és a csodálkozástól nyitvamaradt száján valami furcsa sikkantás tör elő, ami nem hasonlít semmi más hanghoz. Felsikkant ahogy csak a boldog gyermekek tudnak sikkantani, ahogy talán a kis Jézus sikkantott örö-

mében, mikor megkapta a három királyok ajándékait. És ekkor odalép egy Buzgó Tagja az Egyesületnek és elkezd keztyüs öklével püfölni a gyereket, közben rekedten suttozja: nesze, nesze te csirkefogó, legalább máskor majd befogod a pofád.

2. Villamoson.

Felszálok a villamosra. A kocsi tele van, kinn maradok a Perronnon. Az ajtónak támaszkodva áll egy nő, tetőtől talpig feketében, a kalapjától a kabátja aljáig érő gyászfátyollal. Felém fordul. Megdöbbenve nézek rá. Az arca ugyanis erősen kifestett, a szája virít, mint egy paradicsom. Fújj! mondom magamban, azaz, hogy talán mégsem. Nem szabad elhamarkodni az ítéletet. Catullus azt mondja, hogy „Az igazi fájdalom nem keres tanukat.“ Ennek a hölgynek a szíve talán vérzik, a lelke talán krokodil-könnyeket hullat, de nem akarja, hogy a világ lássa... Feldult arcát, kisírt szemét, azért rejti biztosan a festék alá, hogy másokat el ne szomorítson, úgy érzi, hogy a fájdalma nem tartozik másra, csak őrá. Nagyságos asszonyom, bocsánatot kérek... Azaz hogy várjunk csak... Hisz ott a fátyol! ha azt akarja, hogy mások ne lássák az ön feldult vonásait, miért nem borítja arcára is a sűrű fátyolt!? Mert az ma nem divat? Vagy mert... Eh hagyjuk abba! Asszonyom, szégyelje magát.

3. Színház.

Minden jegy elkel, telt ház előtt játszik a Hamletet. Már ott tartunk, mikor az egyik sírásó pofozza jobbról-balról az udvari bolond megsárgult koponyáját. Tompán hangzanak az ütések a pompás csontfalon, a szem fekete gödréből apró, fekete rögöcskék potyognak. A közönség először kuncog, valaki hangosan elneveti magát, és már is röhög az egész nézőtér. Röhög, mert már ez nem nevetés, nem kacagás, undok állatias röhej. Rettenetes! Hát nem gondoltok rá, hogy valamikor az a csontdarab dédapátok feje lehetett? Vagy ha nem dédapátoké, akkor egy orvosé, aki megmentette az időelőtti pusztulástól dédapáitokat, vagy egy színészé, akin nagyanyátok nevetett, vagy egy katonáé, aki értetek halt meg, vagy bárkié, de emberé volt, eleven, érző emberé. Ott, ahonnan most a homokszemek hullanak, abban a két lukban a két látó szeme ült és abban a boltozatban agyvelő volt, amelyben gondolatok cikáztak és az egész csontra hús és rózsaszín bőr tapadt és szóke haja lehetett, mint a tied, vagy mint az enyém és a füle hallotta a madarak dalát és a szája beszélt, csókolott és énekelt. Énekelt és imádkozott az Istenhez, aki teremtette őt és mindnyájunkat. Ne mondd azt, hogyha ez olyan

jó ember volt, miért engedi Isten, hogy most itt püföljék a koponyáját, hisz ez a koponya csak eszköz a Mindenható kezében, mint ahogy Shakespeare is csak eszköz volt. Azért ütök itt arcul a koponyát, hogy te tanulj, hogy lásd, milyen fertelmes állatokká teszi az embereket az alkohol és te röhögsz, nem gondolsz arra, hogy valamelyikünknek az unokája így fogja pofozni a mi koponyánkat. Gondold meg mindezt tisztelt közönség, elmélkedj ezekről a dolgokról kulturált és civilizált budapesti embertársam és röhögés helyett szégyeld magad, mint ahogy én szégyenlem magam itt köztetek, hogy ember vagyok, mint ti: teremtés koronái.

Szathmáry Lajos.

gimn. tan.

„Miklós bácsi“ büntetése!*

1915–17. iskolai években, a Maklár-gárda tagja voltam. Ha jól emlékszem 15 diákja volt akkor Maklár bácsinak. Négy szobában igen kényelmesen laktunk; a szobák tágasak, világosak és tiszták voltak. Hideg tében cserépkályhák melegítettek.

Rendet, pontosságot és bizalmat kért minden diákjától. S ezért nagyon tudott szeretni. — A szülők jobb helyre nem adhatták gyermekeiket. Áldott emlékü „nénike“ és Miklós bácsi édesanyánk-apánk volt. — Minden napon, minden szobának számot kellett adni az aznapi dolgokról. Reggel, időre készen volt a diák, mert Miklós bácsi minden percen jöhetett: jött is! „Megfeleltetett“ mindenkit. Pontos indulás. Ebéd után: „hogyeleltél?“ Amelyik szoba a „legjobb“ volt, havonta egyszer vacsorát kapott, bent a meghitt szobájukban. Úgy ültünk az asztaltón, mintha otthon lettünk volna. Az édesanyám sem tudta szívesebben kérdezni: „fiam, mi legyen vacsorára?“ mint „nénikénk“ tette. — Ha volt „rendetlen“ szoba, nem „vacsorázott.“

De nemcsak minket tartott számon! Diákja családját is ismerte; állandóan érdeklődött az „otthoniakról;“ különös melegséggel tudta ápolni a Főiskola és vidék közösségét.

De egyszer nagy hibát csináltunk. Talán hidegebb volt, mint máskor, vagy mi voltunk rosszabbak: megdézsmáltuk a Miklós bácsi fatartóját. A cserepet toltuk fel s úgy szedtük a fát jó időn keresztül. Bent a felapritott facsomóban „nagy úr“ támadt. S egyszer, amint Miklós bácsi — szokása szerint — kiosztotta a fát: mint kártyavár, a facsomó ösz-

Néhai Maklári Pap Miklósról szeretettel emlékezik meg a tanítványai bizonyosan mindenfelé. Egy ilyen rövid, egyszerű emlékezés a kezünkhöz is eljutott. Szívesen kerítettünk helyet a számára. (Szerk.)

szeomlott! — nyomozni nem kellett! Üres ládák, ágyak, szekrények — a mi szobánknál, a fürdőszoba is (használaton kívül) csak úgy ontották a fát. Csendben történt minden! A fát „helyre tettük,” de nagyon féltünk. Büntetés: abban a hónapban egy szoba sem kapott „vacsorát!” Igaz, hogy azután mi miattunk lakat sem kellett a fatartóra!

Áldottak voltak, áldott legyen az emléküik is.
Bájj, 1937. jan. 27.

Szilva István
ref. lelkész.

Könyvismertetés.

Dr Hegyaljai Kiss Géza: „Áldjátok napról napra!” Templomi imakönyv. Köznapi reggeli és bűnbánati esteli istentiszteletre. Debrecen, 1936. 420. o.

Nem régen számoltunk be a szerző „*Dicsőség Istennek*” c. imakönyvéről és imé ő a magyar imádságirodalmat egy új vaskos kötetlepte meg. Az egyházi lapok legnagyobb részben ismertették már e művet. Elismeréssel mindegyik. Ez elismerésben mi is osztozunk. „Áldott legyen az Úr! Napról napra gondoskodik rólunk a mi szabadtásunk Istené.” (Zsolt. 68:20) ez a vezérigéje ennek a könyvnek. *Tartalma*: 1. Az első 358; oldalon az esztendő minden hétköznapjának reggelére szánt imádságok találhatók 2. 365—400 oldalon bűnbánati köznapestére szánt imádságok. 3. Függelékben található: Gyermekegyéből felkelt anya megáldása, könyörgések betegekért. — Gondos lelkipásztori működésnek gyümölcse ez imádságos kötet. Haszonnal forgathatjuk. Az iratterjesztés megrendelhetne belőle egy párat: 4—5 pengő körül van az ára. Megvételre ajánljuk. — Egyetlen megjegyezni valónk, hogy az *apostoli hitvallást mai nyelvre kár volt átültetni a szerzőnek és talán jogunk sincs hozzá?* Biblikusabb az úgy, a maga régi nyelvén. Még csak annyit, hogy az imádságos könyv néhai Baltazár Dezső utódjának, Maklár Károly tiszántúli püspök úrnak van ajánlva.

Luther idézetek római katolikus kézen. Irta: *Török István* theol. akadémiai tanár. Pápa, 1937. A pápai ref. theol. akadémia kiadványai 24. szám, 32 oldal.

Bilkei Ferenc székesfehérvári esperes plébános röpirata: „Miért nem ünnepelhetik a katolikusok okt. 31.-ét?” 1936-ban jelent meg Pápán 48 oldal terjedelemben megfelelő egyházi jóváhagyással. Mondanunk sem kell, hogy e röpirat bennünket protesztánsokat támad. — Hogy a reformáció egy elhibázott lépés volt, azt akarja bebizonyítani bizonyos Luther-idézetekkel. — Természetes, hogy ilyesmit nem lehet szó nélkül hagyni. Szakavatott

kézzel meg is cáfolja Török István nagytitiszteletű úr e katolikus atya minden állítását. Módszere ez: az *eredeti Lutherrel leplezni le a Luther-idéző Bilkeit*. Olvassa el, aki hozzá tud férni e könyvet mindenki. Megláthatjuk belőle, hogy micsoda leértékelésben van részünk a pápás egyház részéről. Érvkövacsok ők igaz csak, de mégis sokakat megtéveszthetnek. A sok abszurdum mellett, hogy lehet olyasmiket bizonyítani merni, hogy a török háborúnak, Trianonnak is a reformáció az oka? Ilyesmit ellen csak egy módja van a védekezésnek: mondjuk meg nekik mi is a magunk igazát! Ezt teszi Török István is e könyvében, melyet így fejez be: „A polémia olykor kikerülhetetlen és nem is okvetlenül rossz dolog. Ne feledjük azonban, hogy a mi erősségünk nem a még oly fényes polémiákban van, nem is Lutherben vagy Kálvinban, hanem abban, aki Luthernek és Kálvinnak is erőssége volt: az Igében.”

Bilkei úr, az ilyen polemizáló módszer és cél ugy-e magasztosabb, keresztyénibb, mint az Önöké??

T. G.

Hírek.

Farkas István főtiszteletű püspök Úr, Farkasfalvi Farkas Géza főgondnok Úr és Janka Károly főiskolai gondnok Úr meglátogatták Főiskolánkat a félév megkezdésekor. Látogatást végeztek a teológián, gimnáziumban és tanítóképzőben. Legdrágább kitüntetés mégis a IV. éves teológusokat érte, akiket egyenkénti, személyes kihallgatáson fogadtak Előljáróink. Jól esett látnunk, hogy törődnek velünk, hogy szeretnek bennünket. Meghallgatták kérdéseinket, problémáinkat: megigérték, hogy Isten után, amennyire tőlük telik, segítsenek rajtunk majd az életben is. Köszönjük ezt a felénk irányuló, jótékony vigyázást. — Február 16-án reggel háromnegyed 7-kor a teológus-áhitatot Farkas István főtiszteletű Úr vezegte a Kolossé 3:16. alapján. — Isten áldása legyen a vezetőkön és vezetettekén.

Olvasóink szíves tudomására adjuk, hogy a Közlöny szerkesztőségének a március 15-i estélyre előadoul sikerült megnyerni Farkas István püspök urat. Előadásának címe lesz: „A mai magyar ifjúság nemzeti öntudata.”

A II. félesztendő megnyitó csendesnap február 11-én volt a teológián. Írásmagyarozatot tartott dr. Szabó Zoltán főiskolai lelkész. Az internátusi nevelésről előadást tartott Dr. Marton János, a teológus internátus felügyelője. Előadást tartottak Dr. Zsiros József teol. tanár: „A mi minden napi kenyerünket add meg” és Dr. Ujszász Kálmán teol. tanár:

„Nemzet és kultúra“ címen. E két utábbi előadást tanulságos megbeszélések is követték.

Eljegyzés. Marton Editet, dr. Marton János teol. professzor úr leányát eljegyezte dr. derczeni Dercsényi István, beregi földbirtokos.

Bakos Zoltánt, főiskolánk volt jeles növendékét Mezőzomboron beiktatták lelkipásztori állásába. Isten gazdag áldása kísérje útján a fiatal pásztor és gyülekezetét.

Főiskolai ifjúságunk I. évi munkatáborára beható megbeszélés volt folyó hó 15-én főiskolánkban Farkas István püspök, Farkasfelvi Farkas Géza főgondnok, Janka Károly gondnok, dr. Marton János, dr. Trócsányi József, dr. Mátyás Ernő professzorok részvételével. A megbeszélés folyamán az a törekvés került előtérbe, hogy a folyó évben a munkatábor a főiskola györgyartalói gazdaságában kezdettessék meg és mezőgazdasági munkák végzésében történjék.

Lelkészképesítő vizsgai tételek. Az 1937. évi szeptemberi I. lelkészképesítő vizsgálatra:

1. Prédikáció I. Kor. 11:28–30. (Urvacsorai alkalomra.)
2. Újszövetségi teológiából: Pál apostol tanítása a hitről.
3. Ószövetségi teológiából: Sofonias próféciájának exegézise.
4. Dogmatikából: A hit és történet.

Az 1938. évi II. lelkészképesítő vizsgálatra:

1. Gyak. teológiából:
  - a) Egy egyházvidék egyházi és vallásos jellegű szokásai. (Az egységes istentiszteleti rendtartásra való tekintettel is.)
  - b) Luk. 5:29–32. (predikáció.)
  - c) Luk. 8:1–10. (írásmagyarázat.)
  - d) Heid. Káté 46 kérdésfelelete.
2. Magyar prot. egyháztörténetből: A magyarországi reformáció és ellenreformáció képe

a Hóman-Szekfü-féle magyar történelmi műben.

3. Egyházjog szakból: A codex juris canonici rendelkezései a szemináriumokról és iskolákról.

A kollokviumidő jan. 31-én véget ért. Legjobb eredményt mutattak fel a negyedévesek. Úgy látszik, ők fogták meg legkomolyabban a dolog végét. Feltűnő, hogy a gólyák között nem akad egy jeles sem. Nehezükre esett az okánon és filozófia. Legközelebb majd megemberlik magukat ők is. Biztosan. Legalább is így ígéri. Ha bírják krafftal.

Fodor József, Dóbisz János, Horváth László V. é. tan. növendékek az ujhelyi nőegylet meghívására Ujhelyben szerepeltek a 21-ki esti ünnepélyen.

A regösök útrakelnek megint a napokban. Putnok és környéke felé veszik az irányt.

Végezetül emlékezünk meg a tanítóképzőintézeti ifjúság február 13-án tartott báljáról. Kezdődött 8 órakor este, előkelő vendégsereg jelenlétében, egy jól sikerült hangversennyel. Szerepelt az intézeti ének- és zenekar Bolváry Zoltán tanár vezetésével, Dóbisz János (hegedűn), Horváth László (énekszám és harmónium mesterjáték), Várady Lajos (énekszám). Minden túldicséret nélkül állíthatjuk, hogy a pataki közönségnek ritkán adatik részül ilyen magas nivóju hangverseny, mint amilyen a tanítóképző ifjúsága lepte meg. — Hangverseny után reggelig tartó tánc következett. Jó kedvvel forgolódtak a fiúk. Jól érezhették magukat a lányok. A zenét Kacsari Pista 12 tagu cigányzenekara szolgáltatta. Még annyit tartok érdemesnek feljegyezni, hogy reggelre az egész fiú társadalom „témás“ lett. — A jövő évi szerkesztőnek is adjatok majd egy ingyen jegyet. Hátha az kimerítőbb riportot fog írni bálotokról. Viszontlátásra össz pataki diákság a március 15-diki bálon, melyet közösen fogunk rendezni!

Kéziratokat nem őrzünk meg!

Bocsánatot kérünk a lap késéséért. Rajtunk kívülálló okok közbejötté okozta. Igyekszünk ezután pontosabbak lenni.

Jöjjön el

a **Közlöny**

1937. évi március 15-i

báljára!

